

Grup de Recerca Folklòrica de la Garrotxa

Josep Garcia i Miràngels

El Grup de Recerca Folklòrica de la Garrotxa (GRFG) va néixer l'any 1991 en el si del Cercle de Cultura Tradicional i Popular Marboleny de les Preses (Garrotxa), entitat que aglutina el grup de dansa d'arrel tradicional Esbart Marboleny i l'ÉsDansa, el Festival Internacional de Música i Dansa de les Preses. Tal i com assenyala la seva denominació, el seu àmbit d'actuació comprèn la comarca de la Garrotxa, tot i que també alguns municipis de la seva àrea d'influència més propera, especialment de les comarques veïnes de la Selva, el Ripollès i l'Alt Empordà. Ja des dels inicis el GRFG es va proposar treballar amb materials de tradició oral, a partir d'enregistraments sonors de tot tipus, fets pels membres del mateix Grup en els seus treballs de camp i des de tres àmbits centrals d'actuació: la recerca, l'estudi i la difusió.

La feina del GRFG, però, va fer un salt qualitatiu important quan l'any 1992 va entrar en contacte amb Josep Crivillé i Ramon Vilar, ambdós tècnics de la Fonoteca de Música Tradicional Catalana (FMTC) del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana. A partir d'aquí es va iniciar el projecte de recerca etnomusicològica, *Cançons i tonades de la Garrotxa* que en la seva primera fase (1993-1994) va constar de 302 fonogrames, 35 fitxes d'informadors, 18 cassets amb enregistraments, 60 fotografies i un índex amb numeració, títol i intèrpret. En la seva

segona fase (1995-1996), el projecte va proporcionar una nova col·lecció de fitxes de la *Fonoteca* amb numeració i característiques dels fonogrames (210), les fitxes dels informadors (34), els cassets amb els enregistraments (18), un nou índex amb la numeració, títol i intèrpret de cadascun dels fonogrames i dos nous àlbums amb 60 fotografies més dels informants. Pel que fa a la tercera fase (1996-2000), es van recollir principalment 126 fonogrames, 14 cassets amb els enregistraments, 42 fotografies dels 26 informants, índex i les seves corresponents fitxes.

Els treballs de recerca etnomusicològica foren becats durant els anys 1991, 1995 i 2000 pel Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana. En total, s'han aplegat 638 fonogrames en el conjunt de les tres primeres fases de la recerca, tots ells dipositats al Centre de Documentació del GRFG i a la mateixa FMTC.

A partir d'aquí, els treballs de camp han seguit el seu curs. En el seu conjunt, *Cançons i tonades de la Garrotxa* compta avui amb més de 150 entrevistes i converses, fetes a 135 informants, i ha generat prop d'un miler de documents sonors enregistrats, tots ells perfectament classificats i documentats segons els criteris establerts per a aquest tipus de documents.

Després de gairebé dotze anys dedicats bàsicament al treball de camp i a l'estudi dels materials, l'any 2004 el GRFG

Josep Garcia, del Grup de Recerca Folklòrica de la Garrotxa, l'any 1992, amb la cantadora Maria Gardella, la Maria del Ripoll, a Oix (Alta Garrotxa).

es va proposar incidir de manera més decidida en el tercer dels àmbits fixats ja des dels seus inicis: la difusió. Així, doncs, el mateix any 2004 es va publicar l'obra *Les cançons d'en Surracans* (llibre més document sonor), que conté 62 cançons del cantador de Sant Privat d'en Bas, originari de Beget (Alta Garrotxa), Joan Bosch i Cros, conegut amb el sobrenom de *Surracans*. En aquesta mateixa línia d'actuació, el passat any 2006 va sortir a la llum una nova monografia, fruit en aquest cas dels treballs de camp fets al poble de Riudaura, que porta per títol *D'aquí estant veig una estrella –cançons i tonades tradicionals a Riudaura–* (CCG Edicions), també en format de llibre i document

sonor. A més, des de l'any 1992 s'havia engegat un projecte paral·lel, *Dances i entremesos de la Garrotxa*, que tingué com a objectiu donar sortida a les peticions rebudes des de diversos pobles i barris garrotxins, en el sentit de restaurar o recrear antics balls, danses o entremesos, o bé per crear-ne de nous. Amb la premissa inicial del GRFG que fossin representats o ballats per la gent del mateix col·lectiu i amb la voluntat d'augmentar el patrimoni etnocoreogràfic de la comarca –entès en aquests casos com a un important element revitalitzador de la festa–, el GRFG ha creat o recreat 10 materials etnocoreogràfics, a més de dedicar estudis a dues històriques danses vives garrotxines: el *ball de les cintes* de les Preses i el *ball del gambeto* o *ball del roser* de Riudaura. En aquest sentit, cal tenir present la funcionalitat que l'entorn social i cultural ha donat ja als nous materials, de manera que bona part d'aquests han anat esdevenint elements simbòlics i d'identificació dels respectius col·lectius. Pel que fa a la divulgació, en els anys 1994 i 2003, en el si del Cercle de Cultura Tradicional i Popular Marboleny, entitat que aglutina el GRFG, es van editar dos volums en format de disc compacte de *Dances i entremesos de la Garrotxa* (Audiovisuals de Sarrià), amb enregistraments sonors de les cobles *Principal de la Bisbal i Cadaqués* i amb un total de 26 entremesos, balls i danses vives de la comarca. Per altra banda i quant a les activitats fetes fora de l'àmbit estrictament comarcal, durant els anys 1999 i 2000, amb motiu de la beca de recerca etnomusicològica *Fonso de Lliurona*, convocada l'any 1998 per l'Ajuntament de les Preses, el Grup de Recerca Folklòrica de la Garrotxa va col·laborar en la confecció del treball de recerca de Jordi Ferrer: *Cançons de Cadaqués*. En aquesta ocasió es van recollir 99 documents sonors, 9 cassets amb materials i converses, 10 informadors, 20 fotografies,

Ball del Triai, d'Olot. Dansa restaurada l'any 1995 pel Grup de Recerca Folklòrica de la Garrotxa. Foto: Arxiu GRFG.

la transcripció dels materials i la recerca bibliogràfica de materials originaris de Cadaqués. També en el curs del mateix període 1999-2000, el GRFG va portar a terme un nou treball de camp, en aquest cas a la localitat francesa de Sant Ponç de Tomeres, per tal de recollir el repertori d'acordió diatònic i cançons a Cisco Peichs, en Silet de Roses, que proporcionà un total de 2 cassets amb 40 fonogrames, 4 cintes de cassets amb converses, fitxa bibliogràfica i 6 fotografies.

Pel que fa al futur més immediat, la idea del projecte és continuar en la mateixa línia d'actuació dels darrers anys, alternant el treball de camp amb l'estudi dels materials folklòrics, amb la intenció de posar tots aquests documents a disposició d'altres entitats o institucions que vulguin emprar o consultar els resultats dels treballs de camp del GRFG. L'entrevista, i sobretot la conversa, continuarà essent l'eina bàsica per a la tasca de recerca del GRFG. Es tracta, en definitiva, de deixar fluir la conversa amb els informants, de manera que l'interlocutor ens aporti aquells elements que

formen part del seu univers personal i que, per immaterials i mutables, no són menys importants. A més, s'intenta incidir, com s'ha procurat fer en els darrers anys, també en la difusió dels materials en diversos formats (llibre, disc compacte, DVD, documentals, etc.), i mostrar-los a partir de la seva presència en els mitjans de comunicació o a les escoles. El GRFG vetlla perquè els resultats obtinguts a partir dels treballs de camp de l'entitat arribin als diversos sectors de la societat, tot incidint en els canals de comunicació que en alguns casos complementen i en d'altres substitueixen els propis de la societat que els va generar.